
HIMANTOPUS

1994. december

*Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
37. Helyi Csoportja*

„A természet szolgálatában”

BESZÁMOLÓ A KIS-BALATONI "BIOMONITORING-KUTATÁSSOROZAT" IDEI EREDMÉNYEIRŐL

Befejeződött az idei kis-balatoni "biomonitoring-kutatássorozat", mely a visszaárasztás eddigi és jövőbeni hatásainak kiderítését szolgálja. Ennek madártani részét a veszprémi "Zombék" Természetkutató Egyesülettel közösen végeztünk (a MME Zalai Helyi Csoportja - a szerk.), 61 fő részvételével.

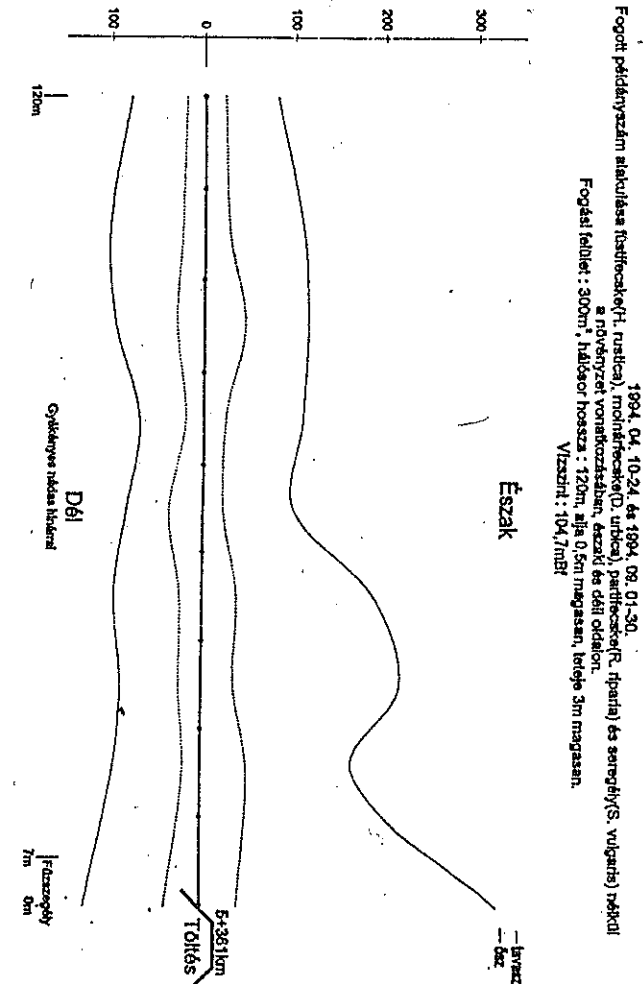
A nádi énekesmadarak tavaszi és őszi vonulási időszakában, valamint fészkelési időben négy különböző (a Kis-Balatonra jellemző) élőhelyen: már elárasztott nádasban, még elárasztás előtt álló nádasban, sásosban és egy fűzbokros-fás területen 120-120 méter hosszú hálósorral mintát vettünk a madárállományból.

Ezeket az eredményeket kaptuk:

	Elárasztott nádas Tavasz-Nyár-Ősz			Nem elárasztott nádas Tvasz-Nyár-Ősz		
Összes fogás	550	268	4614	382	242	1810
Fajszám	15	15	32	14	19	39
Ebből gyűrűzés	501	181	4432	353	184	1701
Fecskék és seregélyek nélküli fogás	546	268	2258	378	242	1047
Óránként 100 m ² hálóra jutó madármennyiség fecskék és seregélyek nélkül	1.24	2.52	2.04	0.86	2.93	0.94

	Sásos Tavasz-Nyár-Ősz			Füzes Tavasz-Nyár-Ősz		
Összes fogás	100	82	727	181	179	814
Fajszám	18	14	32	21	21	33
Fecskék és seregélyek nélküli fogás	99	82	505	180	179	814
Óránként 100 m ² hálóra jutó madármennyiség fecskék és seregélyek nélkül	0.26	1.27	0.55	0.48	2.76	0.85

Vizsgálataink során a Kis-Balaton területén 9949 fogás volt, a fenékpusztai Balaton-parton lévő kontrollterületen pedig 9438. Az idei évben óriási fecskecsapatok éjszakáztak a Kis-Balatonnál és Fenékpusztán. Volt olyan nap, mikor 1.600 fecskét fogtunk. A 19.387 madárból csak 54 olyan példány volt, mely a másik gyűrűzőhelyen is előkerült.

A fenékpusztai madárgyűrűző állomás

Ebből csak a cseregő nádiposzták 13 adata feldolgozható mennyiség: a gyűrűzés helyétől északra (7 pd.) átlagosan 8 nap múlva, délre (5 pd.) átlagosan 5 nap múlva kerültek meg. 14 olyan madarat fogtunk melyet a Dunántúlon jelöltek. Fogtunk 17 külföldi gyűrűs madarat: 3 radolzellit, 2 finnt, 3 olaszt, 3 szlovént, 1 dél-afrikait, 1 németet, 2 svédet, 1 norvégot és 1 prágait.

Érdekes tény, hogy a gyűrűzőhelyek közötti átlagosan közel azonos mennyiségű madár került elő az őszi időszakban a jelöléstől északra és délre. A kelet-nyugati irányú hálókba ősszel északról másfélszer több madár repült mint délről.

A fészkelő madarak közül a feketenyakú vöcsök, a kormorán és a fattyú-szerkő fészkelőállományát számláltuk meg. Ezeket az alapadatokat az elkövetkező évek állományváltozásainak vizsgálatához fogjuk felhasználni.

A fészkelő énekesmadarak állományát dán-rendszerű pontszámlálással végeztük 3 útvonalon, 85 ponton, négy alkalommal. Ezek is alapadatoknak tekinthetők. A nádasok leggyakoribb faja a cseregő nádiposztá és a nádírigó. A sásosokban és a gyomos területeken a foltos nádiposztá a leggyakoribb. A már elárasztott és a még elárasztás előtti lévő területek között nem találtunk e pontszámlálós módszerrel kimutatható különbséget.

Áprilistól szeptemberig 176 madárfajt észleltünk a kis-balatoni program során, a legérdekesebb: békászósas, fakókeselyű, gólyatöcs, csigaforgató.

A már elárasztott területeken jelentős nád és fűpusztulást tapasztaltunk, pedig a fenti adatok szerint ezek az élőhelyek rendkívül fontosak a madarak számára. Ezért javasoltuk a hatóságoknak, hogy a következő évi kutatások adatainak kiértékeléséig ne emeljék tovább a vízszintet és kezdjék meg a nád- és fűtelepítések előkészítését.

Ezúton is köszönjük a résztvevők munkáját, a segítséget.

Zalaegerszeg, 1994. december 03.

Palkó Sándor
8900 Zalaegerszeg, Galamb u. 6.

ez az inkább kíváncsi és érdeklődő magatartás.

A védelmi reakciók egyébként eléggé eltérőek és jellemzőek az adott fajra. A kis termetű sarki csérek felülről vágnak rá a fészektelepre betolakodó emberre, sokszor ténylegesen is megérintve azt csőrükkel. Másik jellegzetes "cselekedetük", hogy lefossák a betolakodót. Közben hangosan rikácsolnak. Az engem támadó viharcsirály velem szembe repült, kb. fejmagasságban, gyorsan közeledve, de biztonságos távolságban elkanyarodott. Amikor eltávolodtam a fészektől, leült a földre, de folyamatosan figyelt, anélkül, hogy messze el nem mentem. Hangot egyáltalán nem adott közben. A dolmányos sirály hangos kiáltások közepette félig felülről repült ránk, néhány méternyire is megközelítve minket. A madár méretét tekintve, ez eléggé félelmetes látvány.

Ekkeröy félszigetén a csüllötelepen kívül is sok érdekes dolgot láttunk, melyek listája a következő:

<i>sarkantyús sármány</i>	<i>sarki csér</i>	<i>piros lábú cankó</i>
<i>bázi veréb (1)</i>	<i>bósármány</i>	<i>réti pityer</i>
<i>rőlbegyűl pityer</i>	<i>havasi pityer</i>	<i>vékonycsőrű víztaposó</i>
<i>tengeri parifutó</i>	<i>kőforgató</i>	<i>füstös cankó</i>
<i>pajzsos cankó</i>	<i>parti lile</i>	<i>balló</i>
<i>viharcsirály</i>	<i>ezüstcsirály</i>	<i>dolmányos sirály</i>
<i>fekete lumma</i>	<i>fenyőrigó</i>	<i>üstökös kárókatona</i>
<i>bantmadár</i>	<i>csigaforgató</i>	<i>éksarkú halfarkas</i>
<i>északi búvár</i>	<i>nagy bukó</i>	<i>pehelyréce</i>
<i>barázdabillegető</i>	<i>dolmányos varjú</i>	<i>réti sas</i>
<i>kis goda.</i>		

Ekkeröytől Hammingberg felé indultunk tovább. Ez Európa 3. legészakibb pontja, itt légvonalban is több mint 3.000 km-re voltunk hazulról. A norvég gyerekek biztosan élvezték a nyarat, hiszen sütőt a nap és legalább 18°C volt, az erős szél miatt azonban kicsit hidegebbnek tűnt az idő. Hiába, itt a 70°-on túl a mi márciusunk már jó időnek számít. Az időjárás a táj képét is meghatározta: a csupas sziklák domináltak a tájon, a növényzetet a zuzmók jelentették leginkább. A védettebb helyeken tenyészték csak kisebb lágyszárú növények, a fásszárú törpecserjék pedig a sziklákon elterülve tenyészték.

Érdekesebb megfigyeléseink a következők: *réti sas*, *jeges réce*, néhány ezer *pehelyréce*, közte néhány *csíra pehelyréccével*, *2 borjúfőka*, rengeteg *éksarkú halfarkas*, sok *üstökös kárókatona*, 1 tojó *Steller pehelyréce*, *parti pityer* és *6 szula*. Utóbbiak éppen igen látványos halászatukat végezték: mintegy 20-30 m magasról is kő módjára zuhantak bele a tengerbe hatalmas csobbanásokkal. Egy sirályról nem sikerült eldönteni, hogy melyik fajba tartozhat, vagy egy részlegesen albinó ezüstcsirály vagy egy sarki sirály lehetett.

Következő megállónk Vardø volt. A szigetre épült települést egy 8 kilométeres tenger alatti alagúton lehetett megközelíteni. A lakott szigettől keletre 2 kisebb sziget van kb. 800 méterre. Ez a hely Nyugat-Európa legkeletibb pontja: földrajzilag Isztambulnál is keletre fekszik. A kis szigeteken egy madárkolónia él: tízezernyi *lunda*, ezernyi *alka*, *lumma* és *üstökös kárókatona*. Teleszkóppal a borult időben sajnos nem igazán láttunk jól a szigetekre, a csónakút pedig megfizethetetlenül drága volt nekünk. A tengeren halászgató madarakat viszont jól meg lehetett figyelni.

Július 27-én Nesseby-nél, egy a tengerparton álló régi fehér fatemplom mellett folytattuk a megfigyeléseket. A viharos szél miatt annyira hullámozott a

tenger, hogy a távolabb úszó récék megfigyelése szinte lehetetlen volt. A következő fajokat azért sikerült megfigyelni:

<i>pebelyréce</i>	<i>kis póling</i>	<i>ékfarkú halfarkas</i>
<i>bütykös ásólyd</i>	<i>Temminck-partfutó</i>	<i>üstökös kárókatona</i>
<i>nagy bukó</i>	<i>vékonycsőrű víztapósó</i>	<i>kőforgató</i>
<i>dolmányos sirály</i>	<i>parti lile</i>	<i>csigaforgató</i>
<i>vibarsirály</i>	<i>pajzsos cankó</i>	<i>barázdabillegelő</i>
<i>ezüstsirály</i>	<i>jeges réce</i>	<i>hantmadár</i>
<i>sarki csér</i>		

Ez után ellátogattunk az orosz-norvég határvidékre. A területre ismét a tajga-erdők voltak jellemzőek, de a hatalmas dél-finnországi fenyőknek itt csak "kistestvérei" éltek, a fák alatt pedig lápfoltok voltak. Madarak közül csak néhány *fenyőpintyet*, *fenyőrigót* és *sarkantyús sármányt* láttunk. A párás időben még lappföldi tapasztalataink szerint is hatalmas mennyiségű szúnyog és cseszle támadott, így egy rövidebb terepbejárás után úgy döntöttünk: az éjszakát feltétlenül a tenger mellett töltjük ma is.

Mivel ez volt az utolsó közös esténk, nyakára hágtunk az eddig féltve őrzött lencsefőzelék-konzerveknek, megtartottuk az utolsó nagy, közös (egyébként körülbelül 125-ik) rendrakást a Toyotában és elosztottuk a magunkkal vitt 600 májkrém és 200 vagdalthús-konzerv maradékát. A bátrabbak megfürödtek a Barrens-tengerben, volt aki négy karcsapást is kibírt a hideg vízben. A madarak is szépen búcsúztak el tőlünk: egy nyíl farkú halfarkas néhány méternyire repült el mellettünk, majd kicsit távolabb leült a vízre, miközben hosszú faroktoilla visszahajolt és vége belelógott a vízbe.

Másnap reggel elindultunk vissza Rovaniemibe, ahol Kerényi Zolival vonatra szálltunk, és elindultunk hazafelé. Talán furcsa, de nagyon örültünk a vonat ablakából látott naplementének.

A többiek még maradtak három napot Közép-Finnországban (a tajgaövben láttak még *énekes battyút* és *keresztcsőrűt*), majd a következő komppal ők is elindultak hazafelé.

TEREPGYAKORLAT A SARKKÖRÖN TÚL III. ÉSZAK-NORVÉGIÁ - A MADÁRSZIGETEK BIRODALMA

Utunk befejező részében Észak-Norvégiába látogattunk el, s 3 nap alatt körbeutóztuk Európa legészakibb részének, a Barents-tenger partjának legjelentősebb madárélőhelyeit. Az expedíció madarász résztvevői méltán mondhatták: Finnország élőhely-típusainak megismerése után ez volt a láb a tortán. Olyan helyre cseppentünk, ahol még az egyébként megrögzött botanászok is megfedkeztek pár pillanatra szeretett növényeikről!

Július 25-én indultunk el a Kevo Kutatóbázisról, s késő délután már el is értük a Tana folyó torkolatát. A határon nem kellett sokat várni: az utasokkal egy "NORGE" feliratú tábla közölte, hogy immáron Norvégiában járnak, valószínűleg az a ház lehetett a határőrség épülete, amin egy finn és norvég zászló lobogott. Így hát nem kellett előbányászni hátizsákjainkból útleveleinket. Annál hevesebben kótorásztunk viszont fényképezőgépeink után a tengerpartra érve: az út melletti fiókait féltve - az egyik még a Toyota tetejét is megcsapkodta csőrével. Az úton piros lábú cankó és parti lile szaladgált közvetlen előttünk, a parton tőlünk néhány méterre csigaforgató ücsörgött a sziklákon. A nagy öbölben a homokfenéken éppen közeledett a dagály, így egyre közelebb jöttünk hozzánk a madarak, melyekből a következőket láttuk:

<i>beringsirály (kb. 3%)</i>	<i>piros lábú cankó</i>
<i>dolmányos sirály (néhány)</i>	<i>pajzsos cankó</i>
<i>vibarsirály (kb. 70%)</i>	<i>temminck partfutó</i>
<i>kis sirály 1 ad</i>	<i>havasi partfutó 1pd.</i>
<i>ezüstsirály (kb. 25%)</i>	<i>barázdabillegelő</i>
<i>danka 1 juv</i>	<i>csigaforgató kb. 500</i>
<i>sarki csér (néhány száz párból</i>	<i>parti lile</i>
<i>álló telep, igen erőszakosan támadnak)</i>	<i>holló</i>
<i>ékfarkú halfarkas</i>	<i>szarka</i>
<i>nagy bukó</i>	
<i>pebelyréce</i>	

Egy Temminck partfutó majdnem méternyire odaengedett magához, de megtaláltunk egy alig néhány órás fiókáját is. Fázósan lapult a fűben, nagy sajnálatunkat kivívva, hiszen a borús, hideg és erősen szeles időben mi is nagyon fáztunk. Bár a borult időben kifejezetten sötét volt, a madarak közelsége lázba hozta a fotósokat és több tekercs filmet elcsattogtattunk egy fél óra alatt.

A Tana torkolatától viszonylag gyorsan búcsút vettünk - egyrészt szálláshelyet is kellett keresnünk, másrészt amúgy is mindenki visszamászotta kocsiba a rettenetes sarki szél elől. A tengerparton tovább haladva még több helyen megálltunk a vizen úszó récecsapatokat végignézni. A parton végig lehetett látni pehelyrécéket, csigaforgatókat, vihar-, hering- és dolmányos sirályokat. A sziklák felett hollók repültek. Nyborg mellett fedeztünk fel egy nagyobb récecsapatot, mely néhány száz pehelyréceből, feleannyi kercedéből, néhány nagy bukóból és tucatnyi jeges réceből állt. A pehelyrécék közt volt öreg hím is, éppen átvedlésben voltak.

Éjszakai szálláshelyül egy világháborús bunker mellé két választottuk Ekkeröy

halászfalu mellett. A választás nem volt véletlen: a falu melletti sziklafalon egy 20.000 párból álló csüllőkolónia él! Bármennyire is fáztunk, még odaérkezünk elindultunk megkeresni a kolóniát. Félünk tőle, hogy már lekéstük a költést és csak néhány elmaradt madarat fogunk találni. Félelmünk sokáig beigazolódni látszott, mert egy árva sirályhangot nem hallottunk, nemhogy negyvenezer madáré! Aztán egyszerre egy sziklaorom mögül kibukkant a telep. És ott ült a megszámlálhatatlan csüllő! Persze, hogy csendben voltak, éjszaka nekik kiabálnak? Csak minket csapott be az, hogy nappali világosság van!

Visszamentünk a táborhelyre, megvacsoráztunk, hiszen már elég későre járt az idő. Éjjelétáiban még a nap is kisütött, csodálatos, szinte hihetetlen színeket varázsolva a tájra. Éppen csak elaludni alig tudtunk a világostól.

Néhány óra alvás után a madarászok már talpon is voltak, s belevetették magukat a csüllőkolónia életébe.

Elégge érdekes képződmény egy ilyen "sokezerpáros" madártelep. Aki látott már territóriumát védő vörösbegyét vagy fészekért verekedő gólyákat, furcsállhatja, hogyan férnek meg egymással ilyen nagy számban itt a madarak. Sasvári Lajos a következőket írja "Madárökológia" című könyvében a telepes fészkeléssel kapcsolatban: "...a territoriális fészkelés ott alakul ki, ahol a táplálékforrások többé-kevésbé stabiliak, és ha különböző sűrűségben is, de megtalálhatók a környezet bármely pontján. Ahol...a prédafajok jelenléte térben és időben annyira változik, hogy biztos behatárolásuk lehetetlen"(pld vízi táplálék), bármilyen territoriális magatartás célszerűtlen lenne. ... A csoportos táplálékkeresés adaptív előnyére vezethető vissza a koloniális fészkelés is. ... Idős, önálló madarak még megélhetnek a véletlenszerűen fellelt zsákmányokból is, fiókákat etető szülők azonban nem vállalhatják az a kockázatot. A halrajok felfedezésében és nyomon követésében a kollektív tevékenység vezethet csak gyors sikerre. ... A csoportosulásnak nem csak az élelemszerzés, hanem a védelmi stratégia oldaláról is van adaptív előnye."

A madarak tehát egyáltalán nem véletlenül vagy valami csoda folytán élnek itt együtt: a tengeri halrajok nagy mennyiségű táplálékot biztosítanak, a sziklafalakon viszont sokkal szűkebbek a fészkekrakás lehetőségei.

A madarak együtt élésük során egyfajta jelrendszert alakítottak ki. Ez mind vizuális, mind akusztikus jelzésekben nyilvánul. Mivel csak egy délelőtti tudunk a telepen tölteni, mindezek alapos megfigyelésére nem volt időnk. Egy néhány jellegzetes viselkedést azért így is sikerült megfigyelni. A csüllők izgalmi jelzése az élénk meghajlásokkal, bólogatással kísért "kíti-véék-kíti-véék" kiáltás. (Innen ered angol nevük, a "kittywake" is.) Ezt használják párjuk üdvözlésekor, a szomszéd megérkezésekor, de akkor is, ha ember jelenik meg a fészek közelében. Lehet, hogy ennek a jelnek több "változata" is van, csak mi nem tudtuk megfigyelni és elkülöníteni ezeket. Másik jelzés a halk morgásszerű hang, melyet az izgalmi hang adásának befejezésekor adtak, vagyis amikor "megnyugodtak". Egyébként a csüllők a többi sirályféléhez képest nagyon csendes madarak, hangerőt és "bőbeszédűséget" is érte ez alatt.

A telep egyébként egy függőleges, kb. 50-60 méter magas sziklafalon volt. Mi egyetlen peremterületi részen tudtuk megközelíteni a fészkeket. Azt vártuk, hogy a madarak támadni fognak minket, de semmi jelét nem mutatták ennek. Lehet, hogy a meredek sziklafalon fészkelő madarakban ez az ösztön hiányzik, ami végül is természetes, fészkeik megközelíthetetlenek, nincs szükségük efféle védelmi reakciókra. A földön fészkelő madarak támadási reakciói után furcsa volt

• • •
Az 1994. július 9. és augusztus 4. közötti út részvevői a következők voltak :
Abdai Éva, Csiky János, Kerényi Zoltán, Lovászi Péter, Molnár Nóra,
Sipos Ferenc (III. éves ökológus hallgatók), Horváth András (tanár úr)
és Keresztes Gábor (aki finnül tudott).

Az út során elfogyott többek között 600 doboz májkrém, közel 800 liter gázolaj, egy darab visszapillantó tükör (ezt pótoltuk), 50 tekercs film, 8 órányi videonyersanyag, tucatnyi szúnyogriasztó-kenőcs, mintegy 10.000 finn Márka, elvesztettünk 3 fogkékét, egy albumnyi préselt növényt és egy fél pár bakancsot.

Az útról beszámoltunk tucatnyi diavetítéses előadáson és újságcikkben, készült egy 22 perces videofilm (a Szegedi VTV mutatta be). Készülőben van néhány tudományos publikáció, egy múzeumi kiállítás és egy hosszabb filmváltozat is.

Az út megszervezésében támogattak : JATE Ökológiai Tanszéke és Növényzeti Tanszéke, a Búvár, a Természet és Tudomány, a Szegedi Finn-Magyar Baráti Társaság, valamint a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 37. Helyi Csoportja.

Anyagilag is segítséget nyújtott a Westel Rádiótelefon Társaság, a Katolikus Egyetemisták És Főiskolások Egyesülete (KEFE), a JATE Prudentia Alapítvány és a Vértes Volán Rt.

Az utat az Ökológiai Tanszék mikrobuszával tettük meg.

Kamerát a JATE Hallgatói Önkormányzata biztosított számunkra.

• • •
Most pedig készülhetünk az új-guineai expedícióra...

Lovászi Péter

KESŐI GYÖNGYBAGOLY-KÖLTÉS

Az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékparkban a Feszty-körkép kupolájában egy gyöngybagoly-fészket találtak az építők 1994. november 18-án. Mivel a kupolát ebben az építési szakaszban lezárták, a három kb. 3 hetes fiókát Csizmazia György elhozta. Jelenleg a JGYTF padlásán Kozmai Norbert eteti (dec. 12.) a már tollas fiókákat.

Dr. Molnár Gyula

MEGFIGYELÉSEK A PITVAROSI PUSZTÁKON

1994. december 8-án jártunk a Blaskovics és a Montág-pusztán a JGYTF 11 környezetvédelem-biológia szakos hallgatójával. Előbb a kunhalomról néztünk szét, majd begyalogoltunk az új házig a pusztába. Ezután a Montág-pusztá közepén néztünk szét.

Az időjárás: reggel borult, délelőtt napsütés, délben újból borult. Reggel -1°C, délben +3°C. Szél.

A megfigyelt fajok a következők:

Blaskovics-pusztá: tőkés réce 30, egerészölyv 1, karvaly 1, kékes rétihéja 3 tojó, vörös vércse 2, fácán 5, mezei pacsirta 6, búbos pacsirta 1, vetési varjú 2000, dolmányos varjú 2, csóka 4, seregély 800, réti pityer 5, sarkantyús sármány 5, hősármány 2. Nemes István egy nyúldögön lakmározó parlagi sast látott.

Montág-pusztá: gatyás ölyv 4, egerészölyv 2, kékes rétihéja 4 tojó + 1 hím, vörös vércse 6, balkáni gerle 30-as csapat szántón, mezei pacsirta 3, szarka 1, seregély 30, vetési varjú 600, nagy őrgébics 1, hősármány 14.

Egy vetési varjú sokáig kergetett egy hím karvalyt. Később egy vörös vércse kergetett egy vetési varjút.

A pusztán igen sok pocok-járat van. Sok az őz is, mezei nyúl is.

Molnár Gyula

...

HELYREIGAZÍTÁS

A Himantopus legutóbbi számában jelent meg Molnár Gyulának egy cikke, melyben egy sérült vándorsólyomról ír. Az írással, pontosabban egy mondatával kapcsolatban kért helyesbítésre minket Mihály Lászlóné. Levelében a következőket írja Molnár Gyulának:

"Nagyon szépen megkérlek, hogy a "Himantopus" okt.-nov. számában rólunk megjelent mondatot módosítani szíveskedjél. Ugyanis idős korunkra való egyedüli hivatkozás a legutolsó szempont. Ez ilyen megvilágításban nagyon elferdíti a tényeket. Leírom neked fontossági sorrendben az okokat.

- 1.) Anyagi ok A havi nyugdíjam már régen nem fedezte a madarak ellátását
- ...2.) Egészségi állapot...
- ...3.) Helyhiány A 36 négyzetméteres belvárosi lakásunkban úgy gondolom 5 vércse is túl sok. ...
- ...4.) S csak ezután jön idős korunk..."

Emlékeztetőül: az említett cikkben Molnár Gyula a következőket írja:

"...a Dél-Alföldön a sérült vadmadarak gondozása és tartása pillanatnyilag megoldatlan. Az ezzel eddig foglalkozó Mihály-házaspár idős korukra való hivatkozással nem fogad több madarat, a Vadaspark anyagi okokra, hely- és esz-közhiányra hivatkozva utasítja el a madarak befogadását: ..."

Mihály Lászlóné kérésének természetesen helyt adtunk, a tanulságokat mindenki magának vonja le. - a szerk.

MEGHÍVÓ

a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 37. számú Helyi Csoportjának programjaira.

Helyi Csoportunk 1995. január és február hónapban az alábbi össze-jöveteleket szervezi:

- január 18. **Madarász-klub**, kötetlen beszélgetéssel
- január 25. **Előadás:** Nagy Tamás tart diavetítéssel egybekötött útibeszámolót Norvégiai útiról.
- február 1. **Madarász-klub**
- február 8. **Előadás:** Krnács György útibeszámolója Lengyelországból(diavetítéssel).
- február 15. **Szakmai megbeszélés** a Helyi Csoport ügyeivel, munkájával, programjaival kapcsolatban.
- február 22. **Előadás:** Sziva Ferenc (MME Zalai Helyi Csoportja) tart diavetítést Albániai expedíciójukról.

Az össze-jövetelek helye a Bartók Béla Művelődési Központ (Vörösmarty u. 3.), kezdete minden esetben 17:00.

A Helyi Csoport a fenti össze-jöveteleken kívül terepprogramokat (erdei fülesbagoly-gyűrűzés, terepbejárások, stb) is szervez, melyek pontos megbeszélése a gyűléseken lesz.

A programokra minden tagunkat és minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Madárbaráti üdvözléssel:

a Helyi Csoport vezetősége

TARTALOM

Beszámoló a kis -balatoni "biomonitoring kutatássorozat idei eredményeiről	2
Terepgyakorlat a sarkkörön túl	
III. Észak Norvégia - a madárszigetek birodalma	5
Késői gyöngybagoly-költés	9
Megfigyelések a Pitvarosi pusztákon	10

HIMANTOPUS

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
37. sz. Helyi Csoportjának hírlevele
Megjelenik szeptembertől júniusig
Megrendelhető: MME 37. HCS, 6701 Szeged, Pf. 708.
Előfizetési díja 5 hónapra 250 Ft.

Nyomdai előkészítés és sokszorosítás a Média-Mix Bt. segítségével
Lovászi Péter